

Lausunto ammatillisen koulutuksen opiskelijavalintaa koskevien asetusten muuttamisesta

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry – jäljempänä AMKE - esittää lausuntonaan seuraavaa.

Ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakumenettelystä annettua valtioneuvoston asetusta (*yhteishakuasetus 294/2014*) ehdotetaan muutettavaksi siten, että keväällä 2015 otettaisiin käyttöön uusi erityisopetuksena järjestettävän ammatillisen koulutuksen haku, jossa haettaisiin erityisopetuksen erityisen koulutustehtävän perusteella järjestettävään tutkintotavoitteiseen ja valmentavaan koulutukseen. Lisäksi asetuksessa huomioitaisiin valmentavien koulutuskokonaisuuksien uudistus.

Opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa peruskoulutuksessa annettua opetus- ja kulttuuriministeriön asetusta (*valintaperusteasetus 4/2013*) ehdotetaan muutettavaksi siten, että eräitä säännöksiä tarkennettaisiin uusien valintaperusteiden käyttöönoton jälkeen ilmenneiden tulkinallisten epäselvyyksien poistamiseksi. Pääsy- ja soveltuvuuskokeiden osalta asetukseen lisätään säännös hylätyn pääsy- tai soveltuvuuskokeen merkityksestä opiskelijavalinnassa. Lisäksi tarkennettaisiin valtakunnallisesti yhtenäistä kielikoetta koskevaa sääntelyä. Esitetyt muutokset tulisivat voimaan 1.1.2016 alkavan koulutuksen osalta.

AMKE pitää ehdotettuja muutoksia oikeasuuntaisina parannuksina opiskelijavalinnan hakumenettelyihin ja valintaperusteisiin. Lausuntomme keskittyy ensisijaisesti valintaperusteasetuksen muutoksiin sekä opiskelijavalintamenettelyiden ja säädösten jatkokehittämiseen. Yhteishakuun liittyviin asetusmuutoksiin AMKElla ei ole erityistä huomautettavaa. Muutokset selkiyttävät ja tarkentavat yhteishakuun liittyviä myös käytännön kysymyksiä.

AMKE pitää tärkeänä, että opiskelijavalintaan liittyviä säädeltyjä prosesseja kehitetään ja toteutetaan sekä opiskelijoiden yhdenvertaisuutta lisäten sekä opiskelijan oikeuksien lisäksi hänen velvollisuuksiaan painottaen. Lisäksi on toisaalta tärkeää, että säädellyt opiskelijavalintaprosessit ovat hallinnollisesti ja käytännön työmäärien kannalta kohtuullisia ja perusteltuja koulutuksen järjestäjän kannalta. Jatkossa on myös esimerkiksi suunniteltava ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijavalintakokonaisuutta siten, että opiskelijat voivat hakeutua ja aloittaa koulutuksen jatkuvasti eri ajankohtina vuoden mittaan.

AMKEN kannanottoja eräisiin muutosehdotuksiin

2 § Soveltamisala

Muutos selkeyttää asetuksen soveltamisalaa rajaten pois aiemman tutkinnon suorittaneet ja näyttötutkintona ja oppisopimuskoulutuksena toteutettavat ammatilliset perustutkinnot sekä vieraskielisen perustutkintokoulutuksen ja erityistehtävänä toteutettavan erityisopetuksen.

3 § Ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen hakukohteet

Hakukohteiden yhtenäistäminen edistää myös pääsy- ja soveltuvuuskokeiden pisteiden siirrettävyyttä järjestäjältä toiselle, mikä on kannatettavaa.

Osaamisalamäärittelyt ja –rajaukset sekä käsi- ja taideteollisuus-/kulttuurialan ominaispiirteet huomioivat avaukset selkeyttävät valintaprosesseja.

Koulutuksen järjestäjän mahdollisuus tarjota lukio-opintoja tai ylioppilastutkinto on hyvin määritetty niin, että opiskelija valitaan ammatillisen peruskoulutuksen valintaperusteiden mukaan, mikä ei edellytä opiskelijalta etukäteen sitovaa valintaa, jolloin lähtökohtana ammatillinen perustutkinto on kannatettavaa.

5 § Valintakriteerit

Koulutusasteiden nivelvaiheen koulutusten antamat lisäpisteet on selkeytetty onnistuneesti ja säädösmuutos vastaa valmentavien koulutusten muutosta. Lisäksi asetuksessa on kuvattu tutkinnot, joissa harrastukset ja muut lisänäytöt antavat lisäpisteitä.

Valintapisteet painotettavista arvosanoista sekä selkeytetty puuttuvien arvosanojen korvaaminen muulla arvosanalla, mikä on kannatettavaa, koska harkinnanvaraisessa haussa painotettujen arvosanojen puuttuminen ei ole peruste. Yleisen koulumenestyksen keskiarvon laskeminen tuo yhdenvertaisuutta erilaisten hakijoiden kesken.

15 § Valintapisteet pääsy- ja soveltuvuuskokeesta

Kaikkien hakijoiden osallistuminen pääsy- ja soveltuvuuskokeeseen tuo yhdenvertaisuutta eri hakijoiden kesken. Lisäksi se, että hylätty tulos kokeessa tai osallistumattomuus kokeeseen ei automaattisesti tarkoita valitsematta jäämistä on muutos nykykäytäntöihin, mutta perusteltua opiskelijan kannalta ja parantaa koulutustakuun toteutumismahdollisuuksia.

Toisaalta pääsy- ja soveltuvuuskokeet kaikille se on hallinnollisesti haasteellinen mm. SORA –säädösten mukaisten alalle soveltumattomuusasioiden tiedottamisen ja ajoituksen suhteen eli pitääkö tällaisissa tapauksissa koulutuksen järjestäjän toimia vasta opiskelijavalinnan lopussa.

Asetusesityksen perusteluissa todetaan, että ”valtioneuvoston asetuksella määritellyissä ns. SORA-opinnoissa tulee lakisääteisesti arvioida hakijan terveydentilaa ja toimintakykyä opiskelijavalinnan yhteydessä. Hakija voidaan suoraan lain nojalla jättää valitsematta koulutukseen, jos hän ei täytä terveydentilalle ja toimintakyvyille asetettuja vaatimuksia.

Hakijan terveydentilan ja toimintakyvyn arvioinnin tulee olla pääsy- tai soveltuvuuskokeesta erillinen prosessi eikä hakijaa voida SORA-opinnoissa katsoa hylätyksi pääsy- tai soveltuvuuskokeen perusteella”. Koulutuksen järjestäjät kysyvätkin aiheesta mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan erillisellä prosessilla? Riittääkö siihen opiskelijan oma ilmoitus hakulomakkeeseen soveltuvuuteen vaikuttavista asioista, jotka vaativat lisäselvitystä eli erillistä prosessia. Näihin käytännön kysymyksiin tarvitaan vielä jatkossa vastauksia, vaikka asetuksen täsmennykset parantavatkin tilannetta.

24 § Opetuskielen hallinnan osoittaminen ja 24a § Valtakunnallinen kielikoe

Valtakunnallinen kielikoe yhdenmukaistaa näkyvästi opetuskielen vaatimustason eli B 1.1. sekä määrittää kielitaidon riittävyyden aiemman koulutuksen tai tutkinnon perusteella. Koulutuksen järjestäjien taholla haetaan vielä varmistusta siihenkin, tullaanko kielikokeeseen käytännössä vain harkinnanvaraisen hakumenettelyn kautta?

Helsingissä 23.01.2015

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry:n hallitus